

(přepis rukopisu: záznam v deníku V. S. – 13. dubna 1931)

Je nesporné, že jsem ve Filharmonii získal veliké zkušenosti. Hrál jsem pod mnoha a mnoha dirigenty nejrůznějších kvalit. Jen jako mimochodem uvádím, že jsem si sám přál, abych byl přidělen k druhému hoboji a zdůrazňoval jsem to na říditelství i šéfovi Talichovi. Nechtěl jsem, aby se hobojista Emil Linhart cítil dotčen. Šéf však rozhodl o měsíčním střídání mezi námi. – Hrál jsem tedy pod nejrůznějšími dirigenty a zařídil bych je na tři kategorie: 1) výborné, dobré a špatné. Do první počítám Malka, Waltra, Busche, Nedbala, Szella a Talicha; do druhé Scheidlera a snad i Chalabalu; a do poslední Stupku, Špidru, Herleho, Jiráka, Jeremiáše, Řídkého a Galliarda.

Možná, že si časem vzpomenu ještě na některé jméno, které patřilo některému orchestrálnímu vůdci. Již mám zase dvě: Otescu mezi prvotřídní a Rukavinu mezi špatné. Chtěl bych o nich vysloviti časem jejich charakteristiku tak jak se mi jevila. – ještě Dědeček mezi prostřední. Rozhodně jsem od každého z nich hodně získal pro sebe. Neušlo mi u žádného nic. Posoudit dirigenta není lehké, poněvadž nelze jej posuzovati pouze z jedné stránky. Dlužno pozorovati jeho gesto, jeho řeč, jeho pohled, tvořiti si úsudek o jeho inteligenci a svědomitosti; pak jest důležité rozpoznati do jaké míry zvládá Partituru. Než jsem přišel do Filharmonie znal jsem už Ostrčila, Dedečka, Kříčku a Jeremiáše; neznal jsem však z hráčské zkušenosti žádnou hvězdu, ač jsem jich viděl velmi mnoho ze strany posluchače. A tu jsem poznal, jak snadno se může klamati posluchač z jediného poslechu koncertního. V hrubých rysech pozná každý klasu od nuly. Přiznám se však k omylům. Chyby Talichovy nebo Stupkovy nebo jiných dirigentů jsem poznal teprve když jsem pod nimi hrál. Samozřejmě se nejdříve obrátím k těm Starům.

Nikolaj Malko – přiznám se že je mi tento dirigent hned po Toscaninim, pod kterým jsem sice nehrál, ale který mne svým výkonem při koncertě New-Yorské filharmonie v Praze (1930 pozn.) ohromil, nejmilejší.

Toscanini mi připadal jako nadpozemský duch. Aristokracie umělecká, ač v jádru jistě socialista, byla naprosto zjevna. Jeho přisnost a energie mi nesmírně imponovala. Dojem jaký na mě udělal Toscanini dosud nikdo nesmazal a myslím, že nikdo nesmaže.

V Toscaninim bylo kus božského – nemohu pochopit, že jsem slyšel také hlasy proti tomuto posvěcenému umělci. Ovšem hlupáci a rejpalové se najdou vždy a všude. Tedy Toscanini mi zůstal ideálem umělce – ideálem reprodukčního hudebníka, k němuž si dovoluji přirovnati prozatím toliko Pabla Casalse, jako instrumentalistu.

Malko jest nesporně dirigentský genius. Celkem malý, téměř plešatý, nenápadný chlapík, cvikratý. Temperament v chůzi, v řeči i v oku. Proti Toscaninimu daleko na pohled přívětivější a milejší. Stále samý smích a samá legrace. Partituru ovládá většinou z paměti naprosto dokonale. Při studiu pracuje s vlídnou tvářící a vtipem. Neunavuje hráče zbytečným dřením detailů a přece dociluje ohromného výkonu. Při jeho zkoušce se orchestr opravdu baví a je nadšen. Malko dovede jedno místo třeba 10 x vrátit. Málokdo se však zamračí. Co se proti

průměrnému dirigentu semele řečí, když zastavuje a opravuje. Tu se každý snaží podat své nejlepší. Malko má v sobě cosi vřelého a vesele šibalského. Jeho interpretace nikdy není akademicky studená a přísná. Malko není konstruktivní duch ač sám konstruktivisty dává. Všude nese něco svého, citového, romantického. I jeho Beethoven je slovensky vřelý a zpívá jako Dvořák. Malko má úžasně široký repertoár, jeho píle je bezpříkladná. Já jsem pod Malkem hrál myslím celkem čtyřikrát a zůstane mi po Toscaninim vzorem i miláčkem. Poprvé i podruhé jsem s ním hrál 1. hoboj (Skriabin, Antheil, Smetana – Vltava, Čajkovského koncert klavírní – hrál úchvatně Horowitz, Beethoven V. a Egmont). Potom jsem hrál první (nějaký Bulhar, Mandič, Dvořák – Holoubek a myslím ještě něco). A konečně na koncertě Klubu orchestrálních umělců v Lucerně jsem hrál zase druhý hoboj – hrálo nás 6 – Děda, Sykyta – Linhart, já – Degen a Drozden (?) z Národního na angl. rohy. (Vyšehrad, Dvořák – G dur symfonie, Tatry, Valdštýnův tábor; smyčce pak hrály ještě Sukova sv. Václava).

Malko dovedl také hráče a výkon pochválit; obvykle slovy „moc dobře“ nebo prostě „dobře“. Neříkal to často, ale přece vždy několikrát. Má úžasně vyvinutý smysl pro zvukovost a pro plastiku. Nikdy nekryje solistu a nikdy nedovolí, aby solista, ať u kteréhokoliv nástroje, forsíroval. Vše musí být hladké a jasné. Nikdy nesnesl žádné šmodrchanice (jako někteří slabingři). Malko zastaví tolikrát, kolikrát potřebuje. Má v duši obraz naprosto vybroušený a snaží se všemi prostředky svoji představu realizovati. Jeho temperament je strhující a uvádí hráče do extase. Jeho výtka nikdy nikoho neuráží ani nesnižuje. Malko upozorňuje na chyby s úsměvem, ač úsečně a prostě. Jest prostě sympatický a orchestru příjemný. Ostatně moje slova potvrzuje také skutečnost, tj. jeho hostování v Národním divadle, kde se doň také orchestr zamiloval. Škoda, že se k Malkovi neobrátily také sympatie Ostrčilovy a Jirákovy. Ti dva z něho asi mají špundus. Talich ho ostatně nemá také asi mnoho rád. No konečně, to Malkovi jen prospívá. On již zvítězil a tak hned se porazit nedá.

Jako poznámku uvádím, že Malko byl přítomen na koncertě Moderního spolku, na kterém jsme hráli (pozn.: PDK) Mandiče. Dle slov Mandičových naše hra se Malkovi nesmírně líbila.

V divadle jsem nesmírně spokojen ačkoliv si finančně nestojím tak dobře jako ve Filharmonii a ač mám daleko víc práce. Krom baletu s Malkem a Ženy jsou ženy jsem hrál všechny opery z listu, bez zkoušky. Jedná se mi hlavně o to, abych prošel novou praxí, abych poznal blíže tu komplikovanou divadelní mašinerii. Snad přece jednou budu moci zasednout též u dirigentského pultu a uplatnit všechny svoje praktické poznatky vedle ostatních. Být dirigentem nepřestává být mým ideálem. Chci však být dirigentem dokonalým a vím dobře, že dosud nejsem dostatečně vyzbrojen k takové práci. Zatím budu zase pilně studovat dirigentské typy a vše ostatní s tím související, abych jednou byl zralý k nejtěžším úkolům. Nechci však proto nijak přerušit kvintetní práci.

Podal jsem si také žádost o připuštění ke konkursu na místo 5. hobojisty v Nár. divadle.